

DET GODE FORÆLDRE- SAMARBEJDE I SKOLEN

AFDÆKNING AF PERSPEKTIVER,
BEHOV OG ERFARINGER

STYRKET FORÆLDRESAMARBEJDE

INDHOLD

INDLEDNING	3
RESUMÉ	4
INDDRAGELSE I AFDÆKNINGEN	5
RESULTATER AF AFDÆKNINGEN	7
1.FÆLLESSKABER ER VIGTIGE – OG UDFORDREDE	7
2.PRIORITERING AF DET FÆLLESSKABENDE FORÆLDRESAMARBEJDE	8
3.TYDELIGE FAGPROFESSIONELLE SKABER RO OG TRYGHED	9
4.OPBAKNING FRA ALLE FORÆLDRE	11
5.DIFFERENTIERING AF FORÆLDRESAMARBEJDET	12
6.STYRKELSE AF BESTYRELSER OG RÅD	13
7.ÅBENHED BLANDT FORÆLDRE SKABER FORSTÅELSE	14
8.LOKAL FORANKRING AF FORÆLDRESAMARBEJDET	15

INDLEDNING

Et godt samarbejde mellem skole og forældre og forældre imellem kan fremme mangfoldige fællesskaber blandt børnene og de unge. Derfor skal vi i Børn og Unge medtænke forældre som en del af løsningen i Brede Børnefællesskaber og i det generelle arbejde med at øge børns trivsel og læring.

Som forælder har man et medansvar for de fællesskaber, som ens barn indgår i, og de fagprofessionelle har et ansvar for at støtte forældrene heri. Indsatsen Styrket forældresamarbejde skal understøtte, at skolerne lokalt arbejder med at styrke et forældresamarbejde, som står på ambitionen med Brede Børnefællesskaber – at vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn.

Dette forældresamarbejde kan være et vigtigt fundament til at håndtere de udfordringer, som kan opstå i løbet af et barns skoleliv eller i klassefællesskabet. Styrket forældresamarbejde skal medvirke til at skabe fælles viden og en fælles tilgang hos ledere og medarbejdere i skolen i samarbejdet med forældre om at skabe brede børnefællesskaber.

Formålet med indsatsen Styrket forældresamarbejde i skolen er dermed:

- » At skabe opbakning til og involvere forældre i arbejdet med Brede Børnefællesskaber for at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn i en balance mellem individ og fællesskab
- » At styrke det lokale fokus på vigtigheden af et konstruktivt samarbejde mellem skolen og forældre samt mellem forældrene i forældregruppen og at give inspiration til at styrke forældresamarbejdet lokalt.

Indsatsen Styrket forældresamarbejde består af:

- 1 Afdækning af forældres perspektiver og behov samt eksisterende viden og erfaringer på skoler i relation til det gode forældresamarbejde
- 2 Udarbejdelse af leverancer som for eksempel materialer, som skolerne kan anvende lokalt med forældre
- 3 Inspiration og anbefalinger, som skolerne kan integrere i deres arbejde, for eksempel gennem indsatsen Lokal praksisudvikling for medarbejdere og ledere.

Dette dokument præsenterer en opsamling af afdækningen af perspektiver, behov, viden og erfaringer i relation til det gode forældresamarbejde (punkt 1). Afdækningen har taget udgangspunkt i den del af forældresamarbejdet, der skal styrke fællesskabet – og mindre i samarbejdet om det enkelte barn.

I februar 2025 traf forligskredsen bag budgetaftalen 2025-2028 beslutning om indsatsen Styrket forældresamarbejde i skolen. Det er en af seks prioriterede indsatser i arbejdet med Brede Børnefællesskaber.

RESUMÉ

Forældresamarbejde er ikke et nyt tiltag på skolerne, og af folkeskolelovens § 1 fremgår det, at folkeskolen *i samarbejde med forældrene* skal give eleverne kundskaber og færdigheder. På trods af det mangeårige erfaringsbaserede samarbejde mellem skole og hjem viser inddragelsen, at alle involverede sparringspartnere ønsker en kulturforandring og kvalificering af forældresamarbejdet. De peger stort set på de samme temaer trods mange forskellige standpunkter.

Afdækningen viser følgende temaer:

- » Fællesskaber er vigtige – og udfordrede
- » Prioritering af det fællesskabende forældresamarbejde
- » Tydelige fagprofessionelle skaber ro og tryghed
- » Opbakning fra alle forældre
- » Differentiering af forældresamarbejdet
- » Styrkelse af bestyrelser og råd
- » Åbenhed blandt forældre skaber forståelse
- » Lokal forankring af forældresamarbejdet.

I forlængelse af afdækningen er der formuleret en række måder, hvorpå forældresamarbejdet kan styrkes:

SÅDAN KAN FORÆLDRESAMARBEJDET STYRKES

Afdækningen peger blandt andet på, at forældresamarbejdet kan styrkes ved:

- » En kommunal retning for forældresamarbejde 0-18 år, så ledere og medarbejdere har et fælles grundlag at stå på
- » At forældre, forældreråd og bestyrelser bliver klædt på til at arbejde fællesskabsfremmende
- » At skoleledere prioriterer en pædagogisk drøftelse med alle fagprofessionelle af forældresamarbejde og lokal kompetenceudvikling med henblik på 1) at få et fælles sprog, 2) at få en forstærket faglig og differentieret tilgang til forældresamarbejdet og 3) at justere indholdet i forældresamarbejdet, så både skole og forældre står stærkere
- » Videndeling, så skolerne 1) kan dele gode tiltag og 2) får overblik over, hvad der findes af understøttende materialer
- » At forældrene 1) får viden om pædagogiske tiltag og ikke skal gætte sig til forklaringer, 2) bliver guidet i at være forældre til børn i folkeskolen og 3) oplever trygge rammer, som muliggør deling af relevant og sårbar viden mellem forældre
- » At skolerne er opmærksomme på forældrenes udgangspunkt som afgørende for deres handlinger. Forældre vil det bedste for deres børn, men de ved ikke nødvendigvis, hvad der er det bedste i relation til fællesskabet i skolen.

Styrket forældresamarbejde er en enormt vigtig dagsorden, der ifølge sparringspartnerne har betydning for den enkelte skole, leder, lærer, pædagog, forælder og elev. Mens samarbejdet fungerer godt på mange områder, er der potentiale for udvikling på andre områder. For selv om forældresamarbejdet som oftest fungerer nogenlunde gnidningsløst, fylder det meget for både skole og forældre, når det ikke fungerer. Et samarbejde med fokus på fællesskab kan derfor også have positiv betydning, når fronterne trækkes op, og sproget og mediernes fokus er med til at skabe afstand og øge konfliktniveauet.

Mere forældresamarbejde er ikke nødvendigvis lig med bedre forældresamarbejde. Ligesom arbejdet med Bredere Børnefællesskaber generelt vil et styrket forældresamarbejde skulle udvikles over tid.

Afdækningen og de skitserede behov er mundet ud i forslag til konkrete løsninger, som formuleres på kommunalt niveau og kan bringes i spil lokalt på den enkelte skole.

INDDRAGELSE I AFDÆKNINGEN

Perspektiver, behov og erfaringer relateret til forældresamarbejde i skolen er indsamlet fra en række aktører i og omkring skolen. Denne afdækning har dannet grundlag for formuleringen af løsningsforslag.

Inddragelsen har været inddelt i tre faser:

- 1 Inddragelsesworkshop i november 2024 forud for vedtagelsen af Omstillingsplanen
- 2 Rådmandens dialogmøde for bestyrelser i maj 2025
- 3 Særskilte inddragelsesmøder i efteråret 2025.

På inddragelsesworkshopen i Børn og Unge om Omstillingsplanen i november 2024 var der generel opbakning fra forældreorganisationer, faglige organisationer, skoler, dagtilbud og politikere til forslaget og intentionen om at styrke samarbejdet mellem forældre og skole og i forældregruppen. Potentialet i at inddrage forældrenes ressourcer blev fremhævet. Der var opbakning til tilgangen med en generel forebyggende indsats, mens behovet for balance mellem gruppe og individ samtidig blev fremhævet. Behovet for individuelle hensyn vokser i skolen, men det er vigtigt, at de individuelle hensyn eksisterer i balance med fællesskabets bedste. Der var ønske om bred inddragelse i behovsafdækning og kvalificering af mulige tiltag.

Til rådmandens dialogmøde i maj 2025 drøftede bestyrelser og forældreråd i dagtilbud og UngiAarhus, skolebestyrelser og SFO-forældreråd blandt andet Trivselskommissionens anbefalinger. De gav på baggrund heraf input til arbejdet med Styrket forældresamarbejde. Her var der generelt en positiv tilgang til forældrenes involvering i arbejdet med Bredere Børnefællesskaber. Der blev lagt vægt på behovet for en fælles fortælling om Bredere Børnefællesskaber, hvorfor det kan gavne alle børn, og der blev efterspurgt konkrete materialer til bestyrelsens og rådets fællesskabende arbejde.

I efteråret 2025 er der afholdt **særskilte møder med en række sparringspartnere**, der hver har bidraget med deres perspektiver og opmærksomhedspunkter til en styrkelse af forældresamarbejdet i skolen. Følgende har deltaget i inddragelsen:

Der er desuden indsamlet perspektiver og opmærksomhedspunkter fra skoleledere og en dagtilbudsleder og fra fællesfunktionerne i Børn og Unge.

Der er udarbejdet en skriftlig opsamling med pointer fra de enkelte møder og workshops. Det udgør tilsammen datagrundlaget for denne opsamling.

Afdækningen er udarbejdet i Pædagogik, Undervisning og Fritid i Børn og Unge med hjælp fra en arbejdsgruppe bestående af to skoleledere og en pædagogisk leder. Arbejdsgruppen har på baggrund af afdækningen peget på relevante løsningsforslag, der kan medvirke til at imødekomme de skitserede behov.

RESULTATER AF AFDÆKNINGEN

Opsamlingen nedenfor beskriver fund og pointer fra de involverende sparringspartnere.

1

FÆLLESSKABER ER VIGTIGE – OG UDFORDREDE

DELTAGELSESMULIGHEDER I GODE FÆLLESSKABER ER AF AFGØRENDE BETYDNING FOR BØRN OG UNGES TRIVSEL, UDVIKLING OG LÆRING. DERFOR ARBEJDER DE FAGPROFESSIONELLE I SKOLEN IHÆRDIGT MED AT STYRKE FÆLLESSKABERNE. FOR DEN ØGEDE INDIVIDUALISERING I SAMFUNDET VISER SIG OGSÅ I SKOLEN. DET ER VIGTIGT, AT SKOLEN FORTSAT ARBEJDER PÅ AT SIKRE DELTAGELSESMULIGHEDER FOR ALLE BØRN I BREDERE BØRNEFÆLLESSKABER – OG AT SKOLEN FORMIDLER VÆRDIEN AF FÆLLESSKABER TIL FORÆLDRE.

Fællesskabet i en klasse har stor betydning for det enkelte barns trivsel og faglige udvikling. De adspurgte elever fortæller, at man ikke behøver at have fælles interesser eller være venner for at have et godt klassefællesskab. Et godt klassefællesskab kan give den enkelte lyst til at komme i skole, og det har betydning for, hvordan man arbejder sammen om det faglige. Det flugter med Trivselskommissionens pointe om, at det er en beskyttende faktor for trivsel, når man oplever sig som en del af et meningsfuldt fællesskab.

De fagprofessionelle fremhæver fællesskaberne som betydningsfulde, men de oplever også, at fællesskaberne kan være udfordrede. Individualiseringen er ifølge Trivselskommissionen en tendens i samfundet, der har betydning for stigende mistrivsel, også i skolen.

Samtidig er behovet for individuelle hensyn vokset i skolen. De individuelle hensyn skal dog eksistere i balance med fællesskabets bedste.

I skolen inddrager de fagprofessionelle børnene i at styrke børnefællesskabet, og de sætter ord på fællesskabets dynamikker. Det giver børnene en forståelse af, at de hver især er en blandt mange, og at alle skal have mulighed for at deltage. De fagprofessionelle balancerer dermed mellem individet og fællesskabet som en del af kerneopgaven. Folkeskolen har nemlig til opgave både at give eleverne kundskaber og færdigheder og at danne dem som hele mennesker med demokratiske kompetencer – herunder også evnen til at deltage i og bidrage til samfundets større fællesskaber.

Forældre er naturligvis meget optagede af deres barns trivsel, og der er meget viden tilgængelig. Forældrene ved dog ikke altid, hvordan de bedst bringer deres viden i spil i relation til barnets trivsel i et fællesskab. Det er vigtigt, at forældrene fra start får viden om, hvorfor børnenes fællesskaber er vigtige for alle børn, og hvordan de som forældre bakker bedst op om fællesskaber.

2

PRIORITERING AF DET FÆLLESSKABENDE FORÆLDRESAMARBEJDE

DET ER EN TILBAGEVENDENDE POINTE, AT DET NUVÆRENDE FORÆLDRESAMARBEJDE OFTE HAR FOKUS PÅ DET ENKELTE BARN, OG AT DER IKKE NØDVENDIGVIS ER ET FÆLLES SPROG OG EN FÆLLES PRAKSIS PÅ EN SKOLE. DER ER POTENTIALE I AT STYRKE FORÆLDRESAMARBEJDET, HVIS VI SKAL LYKKES MED BREDERE BØRNEFÆLLESSKABER. SKOLEN SKAL SKABE RAMMERNE FOR DET GODE FORÆLDRESAMARBEJDE, SOM FORÆLDRENE KAN BIDRAGE TIL – OG SKOLEN SKAL FORMIDLE BETYDNINGEN AF DET GODE FÆLLESSKAB TIL FORÆLDRENE.

Med bevægelsen Brede Børnefællesskaber er det relevant for den enkelte skole at have en pædagogisk drøftelse af forældresamarbejde. Skolen kan vurdere, om en justering af indhold og rammer i det eksisterende samarbejde i højere grad kan bidrage til at styrke fællesskabet. Skoleledelsen kan sammen med skolebestyrelsen sætte forældresamarbejdet på dagsordenen, så drøftelsen kan blive prioriteret på skolen.

Både skole og forældre har forventninger til, hvordan et samarbejde bør være, og hvad det bør indeholde. Skolen har traditioner og gør måske, som de plejer, og forældrene har måske erfaringer fra større søskendes klasser og forventer samme format. Netop derfor er det relevant for skolen at undersøge, om den eksisterende praksis er den mest hensigtsmæssige for skolen, forældrene og børnene.

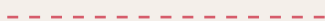
Der er behov for kompetenceløft, udvikling af praksis mod et mere fællesskabsorienteret forældresamarbejde og udvikling af et fælles sprog og værdier på den enkelte skole. Det skal være klart for hele skolen, hvad man gerne vil med forældresamarbejdet, hvordan det bringer skolens værdier i spil, og hvad man vil samarbejde med forældrene om.

Børn og forældre mødes af mange forskellige voksne, der kan stå på forskellige værdier i for eksempel dagtilbud, foreningsliv og skole. Det er betydningsfuldt, at børn og voksne på en skole møder en ensartethed og et fælles værdisæt, hvor lærere og pædagoger arbejder professionelt med forældresamarbejde. Lærere og pædagoger spiller en vigtig rolle i at skabe grundlaget og rammerne for det gode forældrefællesskab og fællesskabsfremmende forældresamarbejde i den enkelte klasse – både for forældrerådet og for den samlede forældregruppe.

Det eksisterende forældresamarbejde på en skole tager ofte udgangspunkt i det enkelte barn. Mange skoler har formuleret forventninger til forældrene, der typisk handler om at give barnet de bedste forudsætninger for at deltage i undervisningen og udvikle sig fagligt. Forventninger til forældrenes bidrag til at styrke børnenes fællesskaber er dog knap så tydelige.

Både de fagprofessionelle og forældreorganisationerne har givet udtryk for, at forældre gerne vil bidrage til at styrke fællesskaberne, men at forældrene ikke nødvendigvis har viden om og erfaringer med, hvordan de kan gøre det mest hensigtsmæssigt. Det er oplagt, at skolen viser vejen til et fælles fokus på fællesskabet, som skaber balance mellem individ og fællesskab.

Når et barn oplever manglende trivsel, skal en del af forklaringen ofte findes i konteksten og dermed i fællesskabet. Derfor er det vigtigt, at både fagprofessionelle og forældre har øje for fællesskabets betydning for den enkeltes trivsel på godt og ondt.

3

TYDELIGE FAGPROFESSIONELLE SKABER RO OG TRYGHED

DET ER HELT AFGØRENDE FOR FORÆLDRENE OPLEVELSE AF RO, TRYGHED OG OPBAKNING TIL BREDERE BØRNEFÆLLESSKABER, AT DE FAGPROFESSIONELLE ER TYDELIGE I DERES FAGLIGHED. DET KAN SKE VED AT BEGRUNDE PÆDAGOGISKE TILTAG I HVERDAGEN OG FORTSAT INSISTERE PÅ PÆDAGOGISKE VÆRDIER I SKOLEN OG KLASSEN. NÅR FORÆLDRE KENDER BAGGRUNDEN FOR FORSKELLIGE TILTAG, ER DE MERE TILBØJELIGE TIL AT BAKKE OP OM DEM.

I inddragelsen har pointen om tydelighed hos de fagprofessionelle været gennemgående. Det gælder både i dagligdagen i den almindelige kommunikation mellem skole og forældre, når der opstår uoverensstemmelser mellem enkelte børn, og når fællesskabet er udfordret. Det gælder også, når de fagprofessionelle formidler til forældre, hvor stor betydning deltagelsesmuligheder i fællesskaber har for alle børn.

Når pædagogiske medarbejdere er tydelige og står på et stærkt pædagogisk fundament, skaber det en ro og tryghed hos forældrene til at indgå i det samarbejde, som de generelt gerne vil deltage i. Uden en tydelig pædagogisk begrundelse kan forældre let misforstå eller fejlfortolke, for de har ikke nødvendigvis indsigt i baggrunden for pædagogiske tiltag. Lederforeningerne giver i inddragelsen udtryk for, at der i den forbindelse bør være en særlig opmærksomhed på nyuddannede medarbejdere.

Det er vigtigt, at pædagogiske overvejelser og tiltag så vidt muligt bliver formidlet til forældrene, for forståelsen gør det nemmere for dem at bakke op. De pædagogiske fagkonsulenter fra PPR bliver for eksempel nu oftere involveret i det forebyggende og fællesskabsfremmede arbejde i en klasse med indsatsen PPR Tidlig indsats, tættere på praksis. De fagprofessionelle skal have en særlig opmærksomhed på at kommunikere tilstrækkeligt og rettidigt om formålet. Ellers vil forældre kunne opleve involveringen af PPR som en alvorlig indsats, der kan skabe unødigt bekymring, fordi PPR tidligere primært blev involveret i forbindelse med udredninger og udfordringer af forskellig karakter.

Det er også relevant at være tydelig i den daglige kommunikation. For eksempel når der opstår konflikter mellem børnene, og forældrene skal inddrages eller orienteres. Her må de fagprofessionelle beskrive situationen, men det er mindst lige så vigtigt at beskrive, hvordan de har håndteret situationen pædagogisk. Det er med til at skabe tryghed hos forældrene, når fagprofessionaliteten bliver fremhævet.

Når en skole for eksempel har opsat skilte om, at forældre skal aflevere deres børn ved indgangen, kan forældrene opleve det, som om de ikke er velkomne. Hvis forældrene derimod forstår, at de i afleveringssituationer kan fastholde børnene i svære følelser ved at følge børnene helt ind på deres plads, vil forældrene være mere tilbøjelige til at følge anvisningen og bakke op om tiltaget.

I inddragelsen fremhæves oplevelsen af en øget psykologisering hos forældre, når barnet møder helt almindelige bump på vejen i et børne- og skoleliv. I de fagprofessionelles perspektiv kan der være tale om udfordringer, der som oftest kan løses pædagogisk i samarbejde mellem skole og forældre. Samtidig er forældrene ofte de første til at opdage reel mistroivsel hos deres barn, så skolen skal balancere mellem at lytte til forældrenes perspektiver og at byde ind med deres pædagogiske viden og erfaring.

I hverdagen omhandler kommunikation fra skole til forældre ofte om, at der er sket noget uhenigtsmæssigt. Flere – herunder elevrådene – har peget på, at der er potentiale i at kommunikere mere om positive ting, så kontakten fra skolen ikke er forbundet med noget negativt. Og har forældrene først negative forventninger til dialogen med skolen, smitter det let af på børnene.

Hensynet til de andre forældre i en klasse fylder meget for forældre til børn i vanskeligheder. Når tonen i den offentlige debat om børnesyn er polariserende, er der større risiko for, at børn i vanskeligheder og deres forældre føler sig udskammet og til besvær. Skolen har i den forbindelse en stor opgave med at formidle, at alle børn på skolen hører lige meget til.

Der skal rettes en opmærksomhed på den enkelte lærer eller pædagogs ansvar og opgave i forbindelse med tydelighed. Det er helt afgørende, at de fagprofessionelle har opbakning og står på et fælles fundament, som de kan forankre deres pædagogiske praksis i. Det må ikke blive et individuelt projekt.

4

OPBAKNING FRA ALLE FORÆLDRE

ALLE BØRN KAN HAVE GAVN AF AT VÆRE EN DEL AF BREDERE BØRNEFÆLLESSKABER, HVOR DE MØDER ANDRE BØRN, SOM IKKE LIGNER DEM SELV. KLASSEFÆLLESSKABET HAR BETYDNING FOR, AT BØRN KAN DELTAGE, TRIVES OG LÆRE I DEN LOKALE SKOLE, OG FORÆLDREGRUPPEN SPILLER EN VIGTIG ROLLE I AT BAKKE OP OM DETTE FÆLLESSKAB. FORÆLDRENE SKAL HAVE KENDSKAB TIL OG INVOLVERES I FÆLLESSKABERNES BETYDNING, SÅ DE FORSTÅR MENINGEN MED SKOLENS FOKUS.

Forældre kan som udgangspunkt bakke op om idealet om deltagelsesmuligheder for alle, og de støtter gerne op om børn uden for fællesskabet. Der er dog et potentiale i at tydeliggøre vigtigheden af fællesskaber for alle børn, så Breder Børnefællesskaber ikke forstås som noget, der kun gavner børn i udsatte positioner, men gavner alle børn. Skolen skal give forældrene en forståelse af, hvorfor fællesskabet er vigtigt at bakke op om, og hvorfor det er en fordel, at der er forskellige børn og forskellige behov i fællesskabet. Det er både et vilkår og en gave, at folkeskolen giver børn mulighed for at være sammen med andre børn, der ikke nødvendigvis ligner dem.

Skolen har en fortsat opgave i at formidle dette perspektiv til forældre og skabe bred opbakning til, at skolen prioriterer arbejdet med at styrke fællesskabet. Hvis fællesskabet er i balance, vil der være behov for færre individuelle hensyn og tiltag – og skolen kan prioritere forebyggelse gennem fællesskabet i en balance med tiltag relateret til enkelte børn.

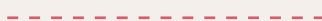
Lærere og pædagoger er afgørende for at gøre det muligt for forældre at bidrage til at styrke fællesskabet i en klasse. Det skal være tydeligt, at alle børn i den enkelte klasse er en vigtig del af klassen, og at det ikke er til diskussion.

De fagprofessionelle skal derfor være tydelige over for forældrene om, hvordan de kan bakke op om fællesskaberne i skolen. Forældre skal kende deres indflydelse på fællesskabet på godt og ondt. Hvorfor deres deltagelse i arrangementer for eksempel er vigtig, og hvorfor det er skadeligt, hvis de taler negativt om skolen, klassen eller enkelte børn derhjemme.

Det er vigtigt, at skolen – både lederen og den enkelte lærer og pædagog – stiller krav til forældre og tydeliggør forventninger generelt og specifikt i forhold til at styrke fællesskaber. Skolen må gerne konkretisere over for forældrene, hvordan de kan bidrage til, at alle børn oplever deltagelsesmuligheder. Det kan være gennem små greb, som for eksempel forventningen om, at alle forældre siger godmorgen til alle børn, at forældre er åbne over for de forældre, de ikke kender, og at de fremhæver fællesskabets betydning over for deres barn.

Det gode forældrefællesskab omkring en klasse har et forebyggende sigte. Når noget bliver svært i en klasse, kan et stærkt forældrefællesskab være en beskyttende faktor. Forældregruppen i en klasse hverken kan eller skal være enige om alt. Det er alligevel vigtigt at skabe muligheden for dialoger, der åbner for forskellige perspektiver og skaber forståelse og kendskab på tværs.

Forældrene kan bakke op om fællesskabet med aktiviteter i fritiden, for eksempel fællesspisning for forældre og børn uden for skoletiden, fordi det giver et godt fællesskab mellem børnene og mellem forældrene. Eleverne peger i inddragelsen på, at forældre skal forsøge at prioritere deltagelse i arrangementer med de andre forældre, for det har stor betydning for børnene, at deres forældre laver noget sammen.

5

DIFFERENTIERING AF FORÆLDRESAMARBEJDET

DET GÅR RIGTIG GODT MED AT ENGAGERE EN STOR DEL AF FORÆLDRENE, MEN DET ER FORTSAT SVÆRT FOR AT FÅ DE SIDSTE FORÆLDRE MED. NOGLE AF DE FORÆLDRE-RETTEDE AKTIVITETER PÅ SKOLEN BLIVER OPFATTET SOM MINDRE RELEVANTE OG KAN MEDVIRKE TIL, AT FORÆLDRE TRÆKKER SIG. DERFOR ER DET OPLAGT AT TILGÅ FORÆLDRENE OMKRING EN KLASSE MED SAMME GRAD AF DIFFERENTIERING, SOM SKOLEN MØDER ELEVERNE MED.

For at forældre kan deltage i samarbejdet med skolen, skal de føle sig kompetente til det, og det løser skolen kun ved at møde forældrene på differentieret vis. Forældre er mindst lige så forskellige som børnegruppen i en klasse, og de fagprofessionelle må også differentiere samarbejdet med forældrene. Skolen må møde forældrene der, hvor de er, så begge parter er motiverede for at indgå i et konstruktivt samarbejde, hvor forældrenes perspektiver bringes i spil.

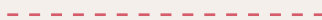
Det kan være svært at få alle forældre til at deltage i for eksempel forældremøder, og det går ud over kendskabet til de andre forældre, lærerne og skolen generelt. Det kan handle om, at forældrene ikke anser arrangementerne som meningsfulde. Det kan for eksempel blive imødekommet med øget dialog i forældregruppen på forældremøder, så forældrene bliver aktive deltagere i dialogen og mindre passive lyttere til de fagprofessionelles budskaber. Det kan også handle om, at forældremødernes form og indhold fordrer en vis grad af ressourcer hos forældrene.

Afdækningen viser nemlig, at nogle faglige møder og sociale arrangementer sætter barren for højt og dermed ekskluderer nogle forældre og deres børn. Den eksisterende praksis kan dermed i værste fald være med til at øge eksklusion og videreføre social arv.

Nogle forældre til børn med dansk som andetsprog oplever, at det er svært at blive inviteret ind i forældrefællesskabet omkring klassen. Det stiller krav til lærerens facilitering af for eksempel forældremøder, hvor eksisterende grupper blandt forældrene bliver delt på ny og gør plads til de forældre, der ikke allerede er en del af forældrefællesskabet.

Der bør skabes en grundlæggende forståelse hos børn og forældre af, at man giver og tager forskelligt i et fællesskab. Nogle skuldre er bredere, og alle kan løfte noget. Børnene vokser af at hjælpe andre, og den erfaring kan overføres til forældrefællesskaber. Der skal skabes rammer for forældresamarbejdet, så alle forældre kan deltage meningsfuldt og bidrage værdifuldt med det, de kan. Det skal altså være muligt at bidrage på forskellige måder og i det omfang, det lader sig gøre for den enkelte. Det kræver en fleksibel tilgang til forældresamarbejdet, hvor skolen gør det tydeligt, hvordan man helt enkelt bakker godt op om klassens fællesskab på forskellige måder, så flere kan være med.

Et mere differentieret forældresamarbejde kræver ressourcer og gentænkning af den eksisterende praksis.

6

STYRKELSE AF BESTYRELSER OG RÅD

SKOLEBESTYRELSE OG FORÆLDRERÅD ER KULTURBÆRERE I FORÆLDRESAMARBEJDET, OG DERFOR ER DET RELEVANT AT FOKUSERE PÅ DEM, HVIS VI VIL ØGE DET FÆLLESSKABENDE FOKUS I FORÆLDRESAMARBEJDET. BESTYRELSEN KAN FORMULERE PRINCIPPER FOR DET FÆLLESSKABSFREMMENDE FORÆLDRESAMARBEJDE, OG FORÆLDRERÅD KAN HELT KONKRET ARBEJDE FOR, AT ALLE BØRN HAR DELTAGELSESMULIGHEDER I SOCIALE ARRANGEMENTER.

Mange forældre deltager i råd og bestyrelser, hvor de repræsenterer de andre forældre. Det er en stor og for mange ny opgave at skulle indgå i dette arbejde som en "professionel forælder", der ikke kun tager udgangspunkt i ens eget barn, men i alle børnene. Skolen skal sikre, at det bredere perspektiv kan udfolde sig. Skolen kan for eksempel gøre det klart, hvilke kompetencer og forventninger der følger med en plads i bestyrelsen eller forældreråd

Skolebestyrelsen kan sætte et fællesskabende forældresamarbejde på dagsordenen ved fx at sikre, at principper for skole-hjem-samarbejde også indeholder et fællesskabsperspektiv, ligesom bestyrelsen kan være med til at sætte en retning for forældrerådernes arbejde.

Forældrerådet kan spille en positiv rolle i forhold til at styrke fællesskabet i klassen – mellem børn og mellem forældre. Ved sociale arrangementer kan der skabes gode oplevelser for børnene, og forældre kan lære hinanden at kende, fx til fællesspisning eller forældrekafe efter en fødselsdag. Når forældre kender hinanden, er udgangspunktet for deres samarbejde bedre, når de skal styrke fællesskabet mellem børnene, og når de skal håndtere konflikter.

Der kan være et stort potentiale i, at skolen og bestyrelsen sætter en retning, som støtter forældrene i at arbejde fællesskabende i forældrerådet. Hvis det ikke sker, arbejder forældrene i den retning, der falder dem naturligt, og de kan i værste fald iværksætte initiativer, der kan udfordre fællesskabet yderligere. For eksempel når forældre med de bedste intentioner arrangerer børnefødselsdage uden at tage højde for, om alle børn kan indgå i de planlagte aktiviteter, eller når de arrangerer temafest for børn og forældre, hvor barren er sat så højt, at ikke alle kan leve op til forventningerne og derfor udebliver – og således ekskluderes yderligere fra fællesskabet.

7

ÅBENHED BLANDT FORÆLDRE SKABER FORSTÅELSE

DET KAN BÅDE VÆRE SÅRBART OG ENSOMT AT VÆRE FORÆLDER TIL ET BARN I VANSKELIGHEDER. ÅBENHED I FORÆLDREGRUPPEN KAN HAVE POSITIV BETYDNING FOR DEN MÅDE, DE ANDRE FORÆLDRE OG DERES BØRN FORHOLDER SIG TIL BARNET PÅ. JO MERE KENDSKAB DE ANDRE FORÆLDRE HAR TIL ET BARNES UDFORDRINGER, JO MERE FORSTÅELSE FÅR DE, OG DESTO MERE BLIVER DE I STAND TIL AT HJÆLPE MED, AT BARNET BLIVER EN DEL AF BØRNENES FÆLLESSKAB.

Det kan være meget sårbart at have et barn, der ikke trives eller har udfordringer. Lærere og pædagoger bør så vidt muligt fremme en samarbejdskultur mellem skole og forældre og forældrene imellem, hvor der er plads til åbenhed, også når det er svært. Det sker blandt andet ved at undgå at placere skyld hos forældre for deres børns udfordringer. Forældrene skal have en oplevelse af at blive lyttet til. Det er utrygt, når man som forælder oplever, at man selv eller ens barn bliver negligeret af skolen eller af de andre forældre.

Forældregruppen i en klasse hverken kan eller skal være enige om alt, men det er vigtigt, at de får mulighed for at gå i dialog med hinanden. Det åbner perspektiver og giver kendskab på tværs, så det er med til at styrke forældrefællesskabet.

Når de professionelle lykkes med at skabe en tryk ramme for dialogen blandt forældre, er der plads til åbenhed og sårbarhed. Det skaber en forståelse for børnegruppens forskellige styrker og udfordringer, og den viden kan både give forståelse og omsorg hos de andre forældre. Og det er et godt udgangspunkt for andre forældre til at hjælpe bedst muligt.

Forældre vil gerne hjælpe, men hvis de ikke har kendskab til et barns udfordringer, kan det være svært – og i værste fald munde ud i forklaringer, som ikke er korrekte eller konstruktive. Når rammen er tryk, opstår der ikke frygt for, at viden om et barn i udfordringer vil blive brugt som argument i en konflikt.

Der skal være en opmærksomhed på, at de fagprofessionelle ikke kan kræve åbenhed af forældrene. Der er fortsat skam forbundet med at have et barn med udfordringer for mange forældre, hvorfor nogle ikke ønsker at dele det med andre forældre.

For mange børn kan det være relevant med særlige hensyn, men de skal tages, så der eksisterer balance mellem individuelle hensyn og fællesskabets bedste.

8

LOKAL FORANKRING AF FORÆLDRESAMARBEJDET

DET ER RELEVANT MED EN FÆLLES TILGANG TIL FORÆLDRESAMARBEJDET I BØRN OG UNGE, MEN DET ER AFGØRENDE, AT DET FORMES EFTER LOKALE FORHOLD.

Centralt formulerede pejlemærker eller rammer for forældresamarbejde, der er i tråd med børne- og ungepolitikken, er nævnt som et relevant udkomme af afdækningen. Men de lokale forskelle på tværs af kommunen er store, og derfor er det nødvendigt for den enkelte skole at tage udgangspunkt i egen kontekst – børn, medarbejdere og forældre. Samarbejdet skal forankres lokalt, og det skal være den enkelte skoles ledelse og medarbejdere, der formidler til forældrene, hvorfor forældrene er vigtige aktører for deres eget barn og for fællesskabet, og hvordan forældresamarbejde ser ud på den lokale skole.
